

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาการวิจัย

หากมองว่า ความสงบเรียบร้อยของบ้านเมือง เป็นปัจจัยในการพัฒนาประเทศ และความสงบเรียบร้อยเป็นรากฐานอันแท้จริงในการพัฒนาประเทศนั้น ปัญหาอาชญากรรมก็จะเป็นตัวที่คอยทำลายความเจริญและการพัฒนาต่างๆ ของประเทศนั้นๆ ฉะนั้นประเทศใดไม่สามารถรักษาความสงบเรียบร้อยได้ ก็ไม่สามารถจะพัฒนาประเทศของตนได้และดำเนินการพัฒนาไปด้วยความยากลำบาก

ปัญหาอาชญากรรม เมื่อพิจารณาตามสภาพแวดล้อมทางสังคมในปัจจุบัน ซึ่งได้มีการพัฒนาเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ไม่ว่าจะเป็นทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและด้านอื่นๆ ทำให้สภาพปัญหาอาชญากรรมและปัญหาสังคมต่างๆ มีวิวัฒนาการตามไปด้วยและมีแนวโน้มที่เพิ่มสูงมากขึ้นเรื่อยๆ โดยพิจารณาจากสถิติอาชญากรรมของประเทศไทย ทั่วราชอาณาจักร ช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2537 - 2540 จำแนกตามประเภทคดีได้ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงสถิติอาชญากรรม ทั่วราชอาณาจักร ระหว่างปี พ.ศ. 2537 - 2540

ประเภทคดี / ปี	ปี 2537	ปี 2538	ปี 2539	ปี 2540
ความผิดคดีชีวิต ร่างกาย และเพศ (เช่น คดีฆ่า , ทำร้ายร่างกาย , ข่มขืนกระทำชำเรา)	28,316	28,996	28,946	29,102

ประเภทคดี / ปี	ปี 2537	ปี 2538	ปี 2539	ปี 2540
ความผิดคดีประทุษร้ายต่อทรัพย์ (เช่น คดี ลักทรัพย์, ชิงทรัพย์, ชิงทรัพย์, ปล้นทรัพย์)	48,388	51,653	51,918	53,023
คดีที่น่าสนใจอื่นๆ (เช่น คดีโจรกรรมรถยนต์, ปล้นและฆ่า, ช่มชู้และฆ่า)	24,120	25,804	30,204	31,254

ที่มา: ศูนย์ข้อมูลข้อสนเทศ กรมตำรวจ

ซึ่งเมื่อพิจารณาคุณสมบัติการเกิดอาชญากรรมในประเภทต่างๆ แล้ว ยังจะเห็นได้อย่างชัดเจนว่าแนวโน้มของอาชญากรรมในสังคมไทยมีลักษณะที่เพิ่มสูงขึ้น ทั้งในด้านความถี่และความรุนแรง ประกอบกับรูปแบบและวิธีการประกอบอาชญากรรมของคนร้าย ได้พัฒนาจุดหน้าไปอย่างมาก กล่าวคือ มีการนำเอาเทคโนโลยีสมัยใหม่และอาวุธสงครามมาใช้ในการประกอบอาชญากรรม และการกระทำของคนร้ายมีลักษณะโหดเหี้ยม และไม่ยำเกรงต่อกฎหมายบ้านเมืองเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ หากพิจารณาทางด้านการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานของรัฐซึ่งมีหน้าที่ที่จะต้องปราบปรามอาชญากรรมภายในสังคม บางครั้ง ก็ต้องมีการปะทะต่อสู้กับอาชญากรเกิดขึ้น เป็นประจำ ซึ่งผลจากการต่อสู้ในบางครั้งมีทั้งฝ่ายเจ้าพนักงานของรัฐเองได้รับบาดเจ็บหรือเสียชีวิต แต่ในบางครั้งคนร้ายก็ถูกทางเจ้าพนักงานของรัฐกระทำจนถึงแก่ชีวิต

เจ้าพนักงานตำรวจนั้นเป็นกลไกสำคัญของรัฐ ที่เกี่ยวข้องโดยตรงต่อการสนองตอบต่อความต้องการของประชาชน ในการรักษาความสงบเรียบร้อยของสังคม ตำรวจเป็นเจ้าพนักงานในกระบวนการยุติธรรมหน่วยแรกที่เข้าสัมผัสกับประชาชนและเป็นเจ้าพนักงานของรัฐเพียงฝ่ายเดียวที่เข้าสัมผัสกับประชาชนทุกระดับ ตลอด 24 ชั่วโมงต่อวัน และ 7 วันต่อสัปดาห์ และเป็นข้าราชการกลุ่มเดียวในสังคมที่ถืออาวุธในการปฏิบัติหน้าที่การงานในยามบ้านเมืองสงบสุข เป็นการปฏิบัติหน้าที่ในฐานะหน่วยงานบังคับใช้กฎหมาย เกี่ยวเนื่องกับการควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกในสังคม เพื่อให้สังคมนั้นๆ อยู่กันอย่างสงบสุข ปราศจากอาชญากรรม หรืออย่างน้อยก็

สามารถควบคุมอาชญากรรมให้อยู่ในวงจำกัดเท่าที่จะทำได้ จากการที่สภาพแวดล้อมทางสังคมในปัจจุบันได้เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทำให้สภาพปัญหาอาชญากรรมและปัญหาสังคมต่างๆ เพิ่มมากขึ้น และมีแนวโน้มที่มีลักษณะความรุนแรงเพิ่มสูงขึ้นดังที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น ในการปฏิบัติราชการตามหน้าที่ของเจ้าพนักงานของรัฐ เพื่อความสงบสุขเรียบร้อยภายในบ้านเมืองนั้น ก็ย่อมมีความสำคัญเป็นอย่างมากในการที่จะต้องควบคุมป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมต่างๆ ที่เกิดขึ้น เพื่อความสงบสุขของสังคมนั้นๆ ในบางครั้งมีอาชญากรรมที่มีความรุนแรง โดยเฉพาะคนร้ายที่มีอาวุธในการประกอบอาชญากรรม จนในบางครั้งเกิดการต่อสู้กันระหว่างเจ้าพนักงานตำรวจกับคนร้าย เป็นผลทำให้คนร้ายถึงแก่ความตาย อันเนื่องมาจากการปฏิบัติการตามหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจนั้นได้ ผลที่เกิดจากการกระทำเช่นนั้น เรียกกันว่าเป็น "วิสามัญฆาตกรรม" หรือ "จับตาย"

"จับตาย" เป็นวิธีการจับคนร้ายคู่กับคำว่า "จับเป็น" การจับตายจึงเป็นการที่เจ้าพนักงานใช้เป็นมาตรการจับกุมผู้กระทำความผิดตามสภาวะความร้ายแรงของความผิด ความเลวร้ายของผู้ต้องหา ทั้งนี้อยู่ในดุลยพินิจของเจ้าพนักงานในระหว่างจับกุม โดยพิจารณาถึงสภาพความร้ายแรงและพฤติการณ์แห่งการกระทำความผิดที่เกิดขึ้นในขณะนั้นเป็นสำคัญ ถ้าคนร้ายรายไหน ทำผิดมหันต์ มีหมายจับติดตัว มีค่าหัวนำจับ ก็จะต้องอยู่ในเกณฑ์สมควรตาย เจ้าพนักงานก็สามารถจับตายได้ และเป็นวิธีการที่ใช้มากเมื่อประมาณ 30 ถึง 40 ปีที่แล้วมา อันที่จริง ไม่มีกฎหมายให้อำนาจ เจ้าพนักงานจับตายคนร้ายได้ เช่นเดียวกับไม่มีกฎหมายให้อำนาจซ่อม ผู้ต้องหา เพราะกฎหมายจารีตนครบาลที่ให้อำนาจบังคับให้ผู้ต้องหารับสารภาพโดยวิธีบีบข่ม บดขยี้ หรืออื่นๆ ซึ่งเป็นกฎหมายโบราณก่อนยุคปรับปรุงกฎหมาย ปัจจุบันได้ถูกยกเลิกไปนานแล้ว ดังนั้น การฆ่าหรือทำร้ายผู้ต้องหา จึงเป็นความผิดอาญาที่ผู้กระทำจะต้องรับโทษเช่น บุคคลทั่วไป

การกระทำวิสามัญฆาตกรรมของเจ้าพนักงานของรัฐมีความสำคัญเป็นอันมาก ทั้งนี้เพราะเหตุที่รัฐมุ่งประสงค์จะให้สังคมปลอดภัยจากอาชญากรรมรัฐจึงได้ยินยอมให้เจ้าพนักงานของรัฐ ใช้กำลังในการระงับเหตุ และการใช้กำลังในบางครั้งถึงขั้นรุนแรงจนมีผู้เสียชีวิต เพื่อให้การปฏิบัติตามหน้าที่นั้นสำเร็จลุล่วงลง แต่ในขณะเดียวกัน การกระทำความผิดของเจ้าพนักงานรัฐก็ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิทธิแห่งความปลอดภัยในชีวิต ร่างกาย เสรีภาพ และ ทรัพย์สินของประชาชนด้วย ดังนั้น เพื่อเป็นมาตรการในการควบคุม ตรวจสอบ การกระทำของเจ้าพนักงาน

รัฐ เพื่อมิให้ใช้อำนาจดังกล่าวเกินขอบเขตแห่งอำนาจตามกฎหมาย หรือกระทำโดยมิชอบ และ เพื่อเป็นการให้คุ้มครองแก่ผู้ตายและญาติของผู้ตาย รัฐจึงได้กำหนดบทบัญญัติแห่งกฎหมาย โดยเฉพาะตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 68 หรือ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 83 ซึ่งเราเรียกกันโดยทั่วไปว่า “ การกระทำวิสามัญฆาตกรรม ” ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 68 นั้นได้บัญญัติไว้ว่า “ ผู้ใดต้องกระทำการใดเพื่อป้องกันสิทธิของตน หรือผู้อื่นให้พ้นอันตรายซึ่งเกิดจากการประทุษร้ายอันละเมิดต่อกฎหมายปละภยันตรายที่ใกล้จะถึงได้กระทำพอสมควรแก่เหตุผลการกระทำนั้นเป็นการป้องกันโดยชอบด้วยกฎหมาย ผู้นั้นไม่มีความผิด ” นอกจากนี้ หากในการปฏิบัติการตามหน้าที่ดังกล่าวนั้นเป็นเหตุให้บุคคลถึงแก่ความตายก็ได้ มีบทบัญญัติไว้ให้มีการชันสูตรพลิกศพ การไต่สวนคดี เป็นกรณีพิเศษ ทั้งนี้ โดยปรากฏกรณีดังกล่าวนี้ตามนัยประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 150 อีกด้วย

แต่ก็ยังคงมีข้อถกเถียงเป็นอย่างมากในปัจจุบัน ควรจักได้มีการกำหนดขอบเขตแห่งการใช้อำนาจ ในการปราบปรามอาชญากรรมของเจ้าพนักงานตำรวจจนเป็นเหตุให้อาชญากรถึงแก่ความตาย หรือวิธีป้องกันเท่าที่จำเป็นเพื่อการปฏิบัติหน้าที่และเป็นเหตุให้ผู้ถูกกระทำนั้นถึงแก่ความตายหรือไม่ อย่างไร หากเห็นควร ขอบเขตที่จะมีนั้น ควรมีแค่ไหน เพียงใด จากข้อโต้แย้งดังกล่าว นั้น ด้านหนึ่งประชาชนยังต้องการให้เจ้าพนักงานตำรวจปกป้องรักษาให้ความคุ้มครองและเสียภัยเพื่อป้องกันภยันตรายให้แก่ประชาชนแล้ว อีกด้านหนึ่งประชาชนก็ยังต้องการให้เจ้าพนักงานตำรวจซึ่งเป็นเจ้าพนักงานของรัฐปกป้องรักษาชีวิตของผู้กระทำผิดด้วย ทั้งยังมุ่งหมายที่จะให้เจ้าพนักงานตำรวจนั้นดำเนินการจับกุมผู้กระทำผิดไปดำเนินการตามกระบวนการยุติธรรม โดยกรณีดังกล่าวนี้ประชาชนไม่ต้องการที่จะให้เจ้าพนักงานตำรวจดำเนินการใช้ดุลยพินิจตัดสินใจด้วยตนเองแต่เพียงลำพัง ในการตัดสินใจความเป็นความตายของ ผู้กระทำผิด โดยปราศจากการดำเนินการตามกระบวนการยุติธรรม แม้จะเป็นอาชญากรรมที่ร้ายแรงก็ตาม จากข้อคิดเห็นดังกล่าว จะเห็นได้ว่าต่างฝ่ายต่างก็มีเหตุผล เพื่อจะนำไปสู่ จุดมุ่งหมายสูงสุดซึ่งได้แก่ ความคิดที่จะปกป้องมนุษย์จากการถูกรุกรานที่ไม่ได้รับสิทธิตามกฎหมาย และการที่จะทำให้เกิดการยอมรับโดยชุมชนต่อการจับกุมจากผู้ที่ทำตามหน้าที่ โดยอ้างว่าตนมีอำนาจตามกฎหมาย ซึ่งข้อโต้แย้งดังกล่าวย่อมก่อให้เกิดกระแสจากสังคมในหลายๆ ด้าน ทั้งที่สนับสนุนและต่อต้านการกระทำวิสามัญฆาตกรรมของเจ้าพนักงาน

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

การทำกรวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัย มีความประสงค์ที่จะทำการศึกษาเกี่ยวกับการใช้ดุลยพินิจ ในการทำวิสามัญฆาตกรรมของเจ้าพนักงานตำรวจ ฝ่ายสืบสวน ที่ประจำอยู่ตามสถานีตำรวจ นครบาล ในสังกัดกองบัญชาการตำรวจนครบาล ซึ่งรับผิดชอบดูแลพื้นที่กรุงเทพมหานครทั้งหมด เป็นหน่วยงานหลักหน่วยหนึ่งของตำรวจในการปราบปรามอาชญากรรม โดยเฉพาะอาชญากรรมที่มีความรุนแรงสูง เจ้าพนักงานตำรวจฝ่ายสืบสวนจะต้องเข้าไปมีส่วนในการระงับเหตุต่างๆที่เกิดขึ้น จึงเป็นกลุ่มที่ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวข้องโดยตรงต่อการใช้ดุลยพินิจทำวิสามัญฆาตกรรมในพื้นที่ กรุงเทพฯ ซึ่งเป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจ การค้า และเมืองหลวงของประเทศ

1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 1) เพื่อเข้าใจหลักการใช้ดุลยพินิจของเจ้าพนักงานตำรวจ เมื่อมีการต่อสู้กับคนร้าย จนถึงขั้นทำวิสามัญฆาตกรรม
- 2) เพื่อเข้าใจ อำนาจหน้าที่ ขอบเขต ของเจ้าพนักงานตำรวจ ในการปราบปรามอาชญากรรม โดยทำวิสามัญฆาตกรรม
- 3) ทราบถึงปัญหาเพื่อเข้าใจ อุปสรรค ข้อขัดข้อง ความเสี่ยงภัย และแนวทางแก้ไข ของเจ้าพนักงานตำรวจในการปราบปรามอาชญากรรมที่มีความรุนแรงสูง
- 4) นำไปใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานและการตัดสินใจของเจ้าพนักงานตำรวจ เมื่อเกิดเหตุพบอาชญากรรมที่มีความรุนแรง
- 5) เป็นแนวทางในการศึกษาแก่ผู้สนใจอื่นๆ ต่อไป